

Natuurtoets Westfriesedijk

Opstellers: (10)(2e)
Autorisatie: (10)(2e)
Datum: 19 november 2009
Registratienummer: 200900194

Waterproef, laboratorium voor onderzoek van water en bodem

Dijkgraaf Poschlaan 6 – Postbus 43 – 1135 ZG Edam

T (10)(2e) - F (10)(2e) - (10)(2e)@waterproef.nl - waterproef.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	1
2	Ruimtelijke ingreep	2
2.1	Plangebied	2
2.2	Werkzaamheden	2
3	Potentieel aanwezige tabel 2/3 soorten.....	3
4	Inventarisaties	4
4.1	Methoden	4
4.2	Resultaten	5
5	Conclusies en aanbevelingen	6
6	Literatuur	7

1   *Inleiding*

HHNK heeft Stichting Waterproef verzocht een natuurtoets uit te voeren m.b.t. de herinrichting van de Westfriesedijk nabij Winkel.

Deze natuurtoets omvat een veldonderzoek naar het voorkomen van de Flora en Fauna-wet 'tabel 2 / 3' soorten en de inheemse broedvogels. Daarbij is aangegeven dat bij de soortgroepen Vissen en Zoogdieren uitgegaan dient te worden van het zogenaamde 'Voorzorgbeginsel'. Dit houdt in dat er van moet worden uitgegaan dat een bepaalde soort in het gebied voorkomt indien het plangebied valt binnen het verspreidingsgebied van deze soort én geschikt habitat aanwezig is.

Indien blijkt dat één of meerdere van deze soorten aanwezig zijn of dat de aanwezigheid wordt verondersteld, dient te worden beoordeeld in hoeverre de ruimtelijke ingreep schadelijke gevolgen kan hebben voor deze soort(en), alsmede welke passende mitigerende en/of compenserende maatregelen in dat geval genomen kunnen worden. De bevindingen van het onderzoek dienen te worden vastgelegd in een rapport.

2   *Ruimtelijke ingreep*

2.1   *Plangebied*

Het plangebied betreft een traject van ca 2,5 km lengte langs de Westfriesedijk nabij Winkel.

Het gedeelte waar de werkzaamheden gaan plaatsvinden, wordt aan de westzijde begrensd door de aansluiting van de Hartweg op de dijk en aan de oostzijde door de aansluiting op de N239.

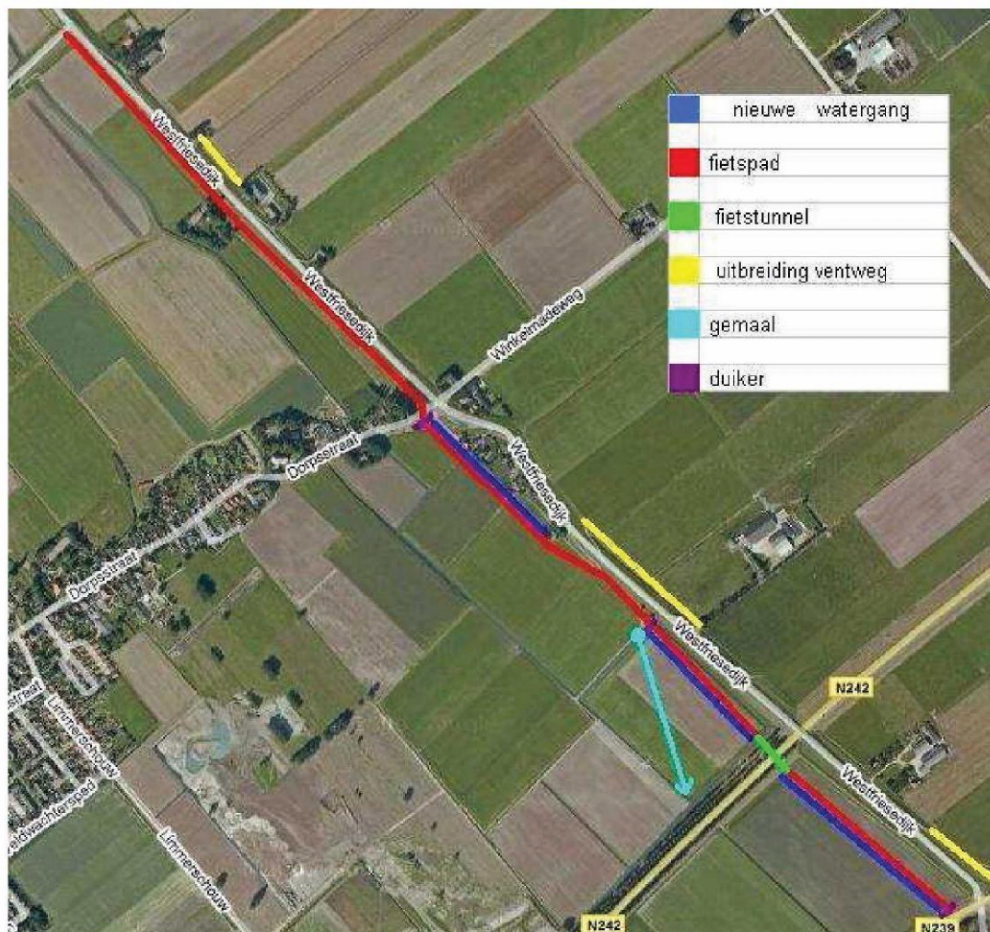
2.2   *Werkzaamheden*

Het project omvat de volgende werkzaamheden (zie ook figuur 1):

1. Aanleg van een fietspad langs de zuidzijde van de dijk. Langs het gehele tracé zal verlichting worden aangebracht.
2. Graven van nieuwe sloten aan de zuidzijde van het fietspad aan weerszijden van de N242 alsmede aan de noordzijde van het fietspad aan de oostkant van de Dorpsstraat.
3. Het aanbrengen van een drietal duikers:
  - wegsloot aan de oostzijde van de Dorpsstraat
  - sloot bij het gemaal
  - wegsloot van de N239
4. Aanleg fietstunnel onder de N242, inclusief verlichting. Hierbij dienen tenminste 6 bomen te worden gekapt (de eerste twee bomen van respectievelijk de bomenrij aan de oostzijde van de N242 en die van de dubbele bomenrij aan de westzijde van de N242). Het gaat hier om populieren met een hoogte van ca 25 meter.
5. Uitbreiding van de ventweg aan de noordzijde van de dijk op drie plaatsen (ca 1 meter breed).
6. Verplaatsing van het gemaal.

Het is mogelijk dat het uiteindelijke tracé van het fietspad aan de oostkant van de Dorpsstraat nog aangepast wordt. In dat geval zal het fietspad op kruin van de dijk worden aangelegd i.p.v. dat het achter de huizen langs loopt.

Het is nog niet bekend wanneer de werkzaamheden zullen starten.

Figuur 1: Werkzaamheden in plangebied.

3 **Potentieel aanwezige tabel 2/3 soorten**

Het plangebied is bezocht op 14 juni jl. door (10)(2e) en (10)(2e) waarbij is vastgesteld dat het gebied in potentie geschikt is voor de volgende tabel 2/3 soorten:

Amfibieën

- Rugstreeppad

Vissen

- Kleine Modderkruiper
- Bittervoorn

Zoogdieren

Hoewel het plangebied valt binnen het verspreidingsgebied van Waterspitsmuis, lijkt het onwaarschijnlijk dat deze soort in het gebied voorkomt. In het plangebied is immers geen geschikt habitat aanwezig (schoon en niet te voedselrijk water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie, Lange *et al.* 1994).

Vleermuizen komen waarschijnlijk wel in het gebied voor. De meest aannemelijke soorten zijn: Gewone Dwergvleermuis, Laatzvlieger, Ruige Dwergvleermuis, Watervleermuis en Meervleermuis.

Vogels

Het plangebied is geschikt voor algemene broedvogels.

Vaatplanten

Het is mogelijk dat beschermde flora in het gebied voorkomt.

4 Inventarisaties

Op 17 september jl. hebben (10)(2e) en (10)(2e) het plangebied geïnventariseerd op beschermde flora en amfibieën. Op 23 september jl. hebben (10)(2e) en (10)(2e) het gebied opnieuw gecheckt op de aanwezigheid van beschermde amfibieën en permanente verblijfplaatsen voor broedvogels. Tevens is beoordeeld welke inheemse vogelsoorten het tracé als broedgebied kunnen gebruiken.

Het verkennend onderzoek naar het gebruik van het plangebied door vleermuizen heeft plaatsgevonden op 29 september jl. Dit onderzoek is gedaan door (10)(2e) van de Zoogdierverseniging.

4.1 Methoden

Rugstreeppad

Er zijn verschillende methoden aangewend om vast te stellen in hoeverre het gebied wordt gebruikt door Rugstreeppadden:

- Creëren schuilplaatsen; langs het tracé zijn op 17 september jl. 40 houten plankjes van 30x40 cm neergelegd. Deze zijn op 23 september jl. gecheckt op de aanwezigheid van Rugstreeppadden.
- Op beide data is getracht zichtwaarnemingen te verrichten in geschikt biotoop.

Bittervoorn en Kleine Modderkruiper

HHNK heeft verzocht geen onderzoek naar de verspreiding van deze soorten te doen. Wij gaan er vanuit dat deze soorten aanwezig zijn in het plangebied.

Vleermuizen

Er is een verkennend veldonderzoek uitgevoerd op 29 september jl. door de Zoogdierverseniging. Daarbij zijn de te kappen bomen geïnspecteerd op de aanwezigheid van voor vleermuizen bruikbare holten, scheuren en loshangende stukken boomschors. Daarnaast is een inschatting gemaakt van het te verwachten landschapsgebruik door de verschillende te verwachten soorten vleermuizen (foerageer- en migratiefuncties) en de potentiële effecten daarop van de voorgenomen werkzaamheden. Hiertoel zijn met name de kwaliteit van de watergangen en boomstructuren in het plangebied (waaronder beschutting tegen wind en de aansluiting van deze landschapselementen op die in de omgeving) en de aard van mogelijke verstoring (met name door licht) ten gevolge van bebouwing, verkeer en bedrijvigheid beoordeeld.

Vogels

Aangezien het broedseizoen thans voorbij is, had het geen zin een broedvogelinventarisatie uit te voeren. Het plangebied is wel gecheckt op de aanwezigheid van permanente verblijfplaatsen (spechtenholten, nestkasten e.d.). Daarnaast is met 'expert-judgement' bepaald welke inheemse vogelsoorten het tracé als broedgebied kunnen gebruiken.

Vaatplanten

Het plangebied is geïnventariseerd op beschermde flora.

4.2 Resultaten

Amfibieën

In het plangebied zijn geen beschermde amfibieën aangetroffen.

Vissen

Visonderzoek heeft niet plaatsgevonden. In plaats daarvan wordt uitgegaan van het zogenaamde 'voorzorgbeginsel' en worden Bittervoorn en Kleine Modderkruiper aanwezig verondersteld in het plangebied.

Bij het plaatsen van de duikers en de verplaatsing van het gemaal kunnen eventueel aanwezige dieren hinder ondervinden van de werkzaamheden. Het gaat hier echter om werkzaamheden op een beperkte schaal zodat de invloed op de eventueel aanwezige totale populatie in het plangebied zeer beperkt zal zijn.

Vleermuizen

Gezien de locatie van de te kappen bomen - aan het einde van een rij populieren, zonder aansluiting op andere vegetatiestructuren - is het niet waarschijnlijk dat de bomen onderdeel uitmaken van een belangrijk verbindend landschapselement voor vleermuizen. Langs de zuidkant van de Westfriesedijk is een smalle watergang aanwezig, die meerdere keren onderbroken wordt door dammen. Pas in het oostelijk deel van het plangebied wordt de watergang breder. De watergang leidt niet naar voor vleermuizen interessante foerageerbiotopen. Op grond van de dimensionering en de loop van de watergang in het landschap is het gebruik ervan als verbindingselement voor bijvoorbeeld de Watervleermuis (*Myotis daubentonii*) en de Meervleermuis (*Myotis dasycneme*) dan ook niet waarschijnlijk. Ook andere landschapselementen als aaneengesloten houtwallen en bomenrijen, welke door deze soorten als verbindingselement kunnen worden gebruikt, ontbreken in dit deel van het plangebied.

Het plangebied betreft een nogal open landschap grenzend aan de bebouwde kom van het dorp Winkel. Het plangebied wordt naar verwachting door kleine aantallen individuen van algemene soorten vleermuizen gebruikt als foerageergebied. Het gaat hierbij met name om de Gewone Dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en in mindere mate om de Ruige Dwergvleermuis (*P. nathusii*) en de Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*). Deze drie soorten vleermuizen zijn relatief weinig gevoelig voor verstoring door verlichting. Daarbij geldt zelfs dat met name de Gewone Dwergvleermuis en de Laatvlieger regelmatig foeragerend worden waargenomen bij bepaalde typen straatverlichting. Eventuele negatieve effecten ten gevolge van de naast het fietspad aan te leggen verlichting worden dan ook niet verwacht.

De vleermuiswaarden van het plangebied zijn naar inschatting nogal beperkt. Aangenomen kan worden dat de geplande werkzaamheden géén significant negatieve effecten zullen veroorzaken op de aanwezige vleermuiswaarden. Dit betekent dat de werkzaamheden niet zullen leiden tot een overtreding van de Flora- en faunawet. Eventueel vervolgonderzoek is in principe niet noodzakelijk.

Vaatplanten

De enige beschermde plantensoort in het plangebied betreft de Zwanenbloem (*Butomus umbellatus*) (Tabel 1). Deze werd aangetroffen nabij de huidige en toekomstige locatie van het gemaal, alsmede in de sloot achter de huizen aan de oostkant van de Dorpsstraat. Wij verwachten niet dat de werkzaamheden een significante negatieve invloed hebben op het voorkomen van deze soort in het plangebied.

Vogels

Er zijn geen permanente verblijfplaatsen (spechtenholten, nestkasten e.d.) aangetroffen in het plangebied.

5 Conclusies en aanbevelingen

De werkzaamheden in het plangebied kunnen een beperkte negatieve invloed hebben op de eventueel aanwezige populatie Bittervoorns en Kleine Modderkruipers. Om een mogelijke negatieve invloed te minimaliseren, worden de volgende maatregelen aanbevolen bij de realisatie van de duikers en de verplaatsing van het gemaal:

- De werkzaamheden in de watergang vinden plaats buiten de voortplantingsperiode van Kleine Modderkruiper en Bittervoorn (april t/m juli).
- Het aan twee kanten 'afdammen' van de plek waar de werkzaamheden in de watergang zullen plaatsvinden. Vervolgens dient het peil te worden verlaagd tot enkele cm. Op dat moment kunnen de eventueel aanwezige Kleine Modderkruipers en Bittervoorns (tezamen met alle andere dieren) met een amfibieënnet worden opgeschept en worden losgelaten aan de andere zijde van de dammen.
- Alle aanwezige grote zoetwatermossels (Zwanenmossel (*Anodonta cygnea*) en/of Schildersmossels (*Unio pictorum*)) dienen ook te worden overgezet.

Indien de werkzaamheden plaatsvinden buiten het broedseizoen (half maart – eind juli), zijn geen negatieve effecten op inheemse broedvogels te verwachten. Als de werkzaamheden wel in het broedseizoen plaatsvinden, zal rekening gehouden moeten worden met potentiële broedvogels.

Het plangebied kent verschillende habitats waarin de volgende soorten tot broeden kunnen komen:

Oever of Rietkraag:

- Fuut
- Meerkoet
- Waterhoen
- Kuifeend
- Wilde Eend
- Krakeend
- Kleine Karekiet

Perceel

- Scholekster
- Kievit

Bomen:

- Houtduif
- Ekster
- Putter

Steile wanden

- Oeverwaluw

Indien de werkzaamheden (deels) zullen plaatsvinden in het broedseizoen (half maart – eind juli) dienen de volgende maatregelen vóór 15 maart a.s. te worden genomen om de kans te minimaliseren dat inheemse broedvogels zich vestigen in het plangebied:

- Het kappen van de bomen.
- Kort houden van de vegetatie op het perceel, langs de oevers en in het water.
- Verwijderen van opeenhopingen van plantenresten en overige platforms in het water.
- Plaatsen van stokken met linten van tenminste 1,5 m lang op en langs het tracé.
- Egaliseren van steile wanden in zanddepots in verband met eventuele vestiging van oeverwaluwen. Tevens dient er voor gezorgd te worden dat er geen steile wanden ontstaan tijdens de werkzaamheden.

Voor de andere soortgroepen worden geen significante negatieve invloeden verwacht.

6 Literatuur

Janssen, J.A.M., Schaminée, J.H.J. 2008. Soorten van de Habitatrichtlijn. KNNV Uitgeverij.

Koelman, R.M., 2009. Vleermuisonderzoek Westfriesdijk te Winkel.

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994, Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV/VZZ, Utrecht.

Teunissen W., 2009, Notitie Broedvogels Waterberging Korte Belkmerweg.

Vreugdenhil, S. 2009 Offerte vleermuisonderzoek Westfriesdijk te Winkel.